

Modern dünyanın 'kazanani'

Erlend Loe'nun romanı "Doppler"; eğlenceli, renkli bir hayal coğrafyasından insanlığın bugününe dair eleştirel bir fotoğraf sunuyor.

MELİSA BULUT

Kuzey ülkelerinden gelen **kitaplara** o toprakların soğuğu işlemiştir sanki. Coğrafyanın karanlığını, aynı yazarları gibi nefes niyetine içine çekip öyle doğar çünkü bu **kitaplar**. Belki bir önyargı ama genel çizgileriyle baktığımızda manazara böyle; soğuk ve karanlık...

Bu karanlığın içine giren polisiye durumlar ise **kitapların** en az karanlığı kadar karakteristik bir hal aldı. Kuzey ülkelerinin özellikle polisiye romanlar nitelik bakımından üstlerde dolaşiyor. O nedenle kuzeyden gelen ve bu karakteristiğinin dışına çıkabilmiş **kitaplar** okuduğumuzda şaşırmanın yanında mutlu da oluyoruz.

Çünkü tek tip bir anlayışın hüküm sürmediğini görüyoruz. Çünkü artık Türkiye'de de "tutmuş" ve "popüler" anlayıştan uzak nitelik arayan yayıncılar olduğunu anlıyoruz. Kuzey ülkelerinden gelen edebiyatın sadece soğuk, karanlık ve polisiye olmayacağını kanıtlamak isteyenler aynı zamanda bunu yapanlar.

Hemen yukarıda okuduklarınızı düşündüren ise geçenlerde yayımlanan bir roman oldu: Doppler. Norveçli yazar Erlend Loe'nun, karlar altında geçse de memleketine hiç çekmemiş, sıcacık; sıcak olduğu kadar da bugünün insanlığına ayna tutup eleştirel bir bakış kazandığı romanı. Aslında romanın isminden de eleştirel tutumuna dair önemli bir fikir edinebiliriz. Doppler, bildiğimiz ultrason aslında. Halk arasında "renkli ultrason" diye bilinen yöntemin gerçek ya da bilimsel adı. Bu yöntemle anne karnındaki bebeklerde bulunan rahatsızlıklara erken müdahale şansı elde edebilenin yanında, yine aynı şekilde erken önlem alma imkânı da elde edilebiliyor.

Erlend Loe da halk arasında kullanılan şekline uygun bir roman yaratıyor tam olarak Doppler'de. Eğlenceli, "renkli" bir hayal coğrafyasından insanlığın bugününe dair eleştirel bir fotoğraf sunuyor. Yani roman olarak Doppler, isminin hakkını sonuna kadar veriyor. İçimizi renkli bir şekilde gösterip insanlığın gittiği yolda çıkacak tehlikeler için önlemler, çözüm önerileri sunuyor. Ancak "bizim Doppler" bir makine ya da yöntem değil bir insan. Hatta insan demek kahramanımızı anlatmak için az kahr: Doppler bir "üst insan".

Açıklayalım...

İroni ve alay, kahramanımız Andreas Doppler'in sahneye çıkmasıyla başlıyor. Doppler'in başarıları ise "kurulu" düzenin ince eleştirisi olarak veriliyor. İki çocuk sahibi, evinin ihtiyaç-

larını rahatlıkla karşılayan, başarılı bir tadilatçı geçmiş güzel bir ev sahibi ve başarılı, hayır hayır, çok başarılı olduğu bir işi var. Bu hayattaki tek sorunu ise tadilat gören evinin banyosundaki küvetin Polonya işi mi yoksa daha kaliteli mi olacağı...

BİR GARİP OLAY...

Yani dertsiz, sıkıntısız, tasasız, gamsız bir hayat sürüyor ailesiyle birlikte. İşte eleştiri de tam olarak bu. Böylesi bir hayat özlemiyle yanıp tutuşanların aslında hayattan nasıl çaldığı ve kaybeden olduklarının vurgusu. Bu vurguyu ise kahramanının yaşadığı hayatın içinden yapmıyor yazar. Doppler'e müthiş bir değişim yaşatacak olayla birlikte, kahramanını yabancı bir yaşamın koynuna atıyor. Olay şu: Andreas Doppler, bir gün ormanda dolaşırken bisikletten düşüyor. Otların arasında yarı baygın bir halde uzanırken, uzun zamandır hissetmediği bir huzur doluyor içine. Neredeyse hiç tanımadığını fark ettiği babasının ölümü iyiden iyiye içine otururken yeni banyo için fayans seçimi gibi banal düşüncelerden ve beynini kemiren o anlamsız çocuk şarkılarından kurtuluyor. Birkaç gün sonra da işini, evini ve ailesini terk edip ormana taşınıyor.

Romanın omurgası da tam olarak bu olay üzerine kuruluyor işte. Andreas Doppler'in bir garip olayla değişen hayatının, aç kalmamak için öldürdüğü geyiğin Bongo adını verdiği yavrusuyla geçirilen yaşantısı üzerine... Peki, Loe ne vermek istiyor bize bu romanında?

Tek cümleyle toparlayacak olursak; Loe, bizi tekrar bize kazandırmak istiyor. İnsanın "aslına" yazılmış bir övgü Doppler. Modern dünyanın insanı sürükledikleri arasında neler kaybettiğini hatırlatan bir ağıt aynı zamanda. Neşesi de, trajedisi de dozunda, bugünü eleştirel bir düzlemde kuşatan bir roman. ■

Doppler / Erlend Loe / Çeviren:
Dilek Başak / Yapı Kredi Yayınları /
120 s.